

Rapport Dioxine- en PCB-depositiemetingen in de periode mei 2015 – april 2016

SAMENVATTING

Dioxines en PCB's zijn stoffen die nauwelijks worden afgebroken in onze leefomgeving. Verschillende bronnen stoten deze stoffen uit in de lucht waarna ze binden op stofdeeltjes. Deze stoffen vallen op hun beurt neer op gewassen die als voedsel dienen voor mens en dier. De mens neemt dioxines en PCB's vooral op via de consumptie van dierlijke producten (vette voeding). Net omdat de opname van dioxines en PCB's vooral gebeurt via voeding, is het belangrijk dat er geen dioxines en PCB's in agrarische gebieden en woonzones terecht komen.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) meet de dioxines en dioxine-achtige PCB's in neervallend stof, ook depositie genoemd. Zo bepaalt ze in welke mate dioxines en PCB's uit de lucht kunnen neerslaan en waar er een potentieel risico is voor opname via de voedselketen. Eén staal kan dioxines en PCB's van verschillende bronnen bevatten.

De VMM wil met deze metingen:

- het effect van saneringen nagaan;
- knelpunten opsporen;
- evoluties in de tijd opvolgen;
- informatie over potentiële bronnen verkrijgen;
- inschatten in welke gebieden er mogelijk een verhoogde blootstelling via voeding zou kunnen zijn.

Dit verslag beschrijft de depositieresultaten van de dioxines en dioxineachtige PCB's in Vlaanderen, uitgevoerd in de periode mei 2015 – april 2016 volgens volgende meetstrategie:

- de focus lag nog meer op schrootbedrijven. Daarom werden nieuwe meetplaatsen opgestart in de buurt van schrootbedrijven waar voorheen nog niet bemonsterd werd. In deze stalen analyseerden we enkel de PCB's. Daarnaast werden verschillende meetplaatsen nabij andere bronnen stopgezet. Het ging om meetplaatsen waar er herhaaldelijk lage waarden werden gemeten. Sommige lagen in natuurgebied waar de drempelwaarden niet van toepassing zijn (Mol en Wachtebeke), andere lagen nabij schrootbedrijven, maar de meetwaarden waren laag (Gistel, Meerhout). Ook in stedelijk Antwerpen en in Stabroek zetten we om deze reden de metingen stop;
- per meetplaats zijn er over het algemeen 4 tot 6 maandstalen per jaar;
- aangezien de mens dioxines en PCB's opneemt via de voeding, toetst de VMM enkel de resultaten van de meetplaatsen in woon- of agrarisch gebied aan de drempelwaarden. De deposities gemeten in industriegebieden worden niet getoetst aan drempelwaarden. Deze drempelwaarden zijn niet opgenomen in de Vlaamse wetgeving. De VMM gebruikt ze voor de beoordeling van de meetwaarden en om aan te geven welke regio's opvolging verdienen.

Bij de campagnes uitgevoerd tussen mei 2015 en april 2016 waren 50 stalen afkomstig van 10 meetplaatsen gesitueerd in agrarische gebieden of woonzones. De maandgemiddelde depositie was op 3 van de 10 meetplaatsen occasioneel hoger dan de maandgemiddelde drempelwaarde. Deze meetplaatsen lagen in woonzones in Beerse, Menen en Willebroek. Per meetplaats ging het telkens om twee of drie maandstalen op een totaal van zes stalen. In Beerse waren de verhoogde depositiewaarden voor een groot deel toe te schrijven aan dioxines, op de andere meetplaatsen was het PCB-aandeel groter. De VMM hanteert ook een drempelwaarde voor de beoordeling van jaargemiddelde deposities. Aangezien de VMM op geen enkele meetplaats jaarrond meet, is deze toetsing indicatief. Deze drempelwaarde werd op 6 van de 10 meetplaatsen overschreden. Het betreft alle meetplaatsen waar ook de maandgemiddelde drempelwaarde overschreden werd. Daarnaast lag

de jaargemiddelde depositie ook hoger dan de jaargemiddelde drempelwaarde op een meetplaats in Wielsbeke in agrarisch gebied en in Oostrozebeke en Zelzate in een woonzone.

In een aantal regio's, de zogenaamde aandachtsgebieden, voert de VMM reeds jarenlang dioxine- en PCB-depositiemetingen uit. Zo meet de VMM al sinds 2002 de dioxinedepositie nabij een non-ferrobedrijf in Beerse. Tijdens de periode mei 2015 – april 2016 lagen drie van de zes maandstalen boven de maandgemiddelde drempelwaarde. Ook voorgaande jaren mat de VMM geregeld hogere dioxinewaarden. In de regio Oostrozebeke-Wielsbeke voert de VMM metingen uit nabij verschillende spaanderplaatbedrijven om de dioxineverontreiniging op te volgen. In het verleden kwamen er herhaaldelijk dioxinepieken voor. Vanaf 2009 lagen de dioxinewaarden beduidend lager. Op de meetplaatsen in Zelzate fluctueerden de dioxinedeposities sterk over de jaren heen. Er is geen trend af te leiden.

De VMM voerde depositiemetingen uit nabij bedrijven die metaalhoudend schroot verwerken, vooral met het oog op een mogelijke PCB-verontreiniging. Tijdens deze meetcampagne werden de PCB-deposities gemeten nabij nog meer schrootbedrijven. De meeste meetplaatsen bevonden zich in industriegebied. Enkel in Deerlijk, Genk, Menen en Willebroek lag het schrootbedrijf nabij akkers of een woonzone waardoor een toetsing aan de drempelwaarden zinvol was. In 3 regio's waren er 2 meetplaatsen om de omvang van de verontreiniging in te schatten. Deze resultaten bevestigden de eerdere vaststelling dat de verontreiniging zich beperkte tot een kleine zone rond de bron. Zo waren de deposities meestal het hoogst op de meetplaats in industriegebied die het dichtst bij de bron lag, en daalden de deposities sterk op de meetplaatsen verder weg van de bron.

Uit de resultaten over de jaren heen volgt dat we nabij de meeste van deze bedrijven nog altijd occasioneel verhoogde PCB-depositiewaarden vaststellen. Vooral in Kallo, Genk en Gent is dit het geval. Op de meetplaatsen in Menen en Willebroek zijn de deposities veel lager maar de bedrijven liggen dicht bij de aanpalende woonzones, waardoor de deposities in die woonzones soms te hoog zijn. Dus in absolute cijfers zijn de deposities veel hoger in Kallo, Gent en Genk maar door hun ligging, veel verder van woonzones, is de impact gering. In Kallo en Gent ligt de dichtste woonzone op enkele kilometers, in Genk op enkele honderden meters. In Deerlijk bleven de PCB-deposities wel laag en vergelijkbaar met een achtergrondlocatie. Ook in Laakdal stelden we geen piekwaarden meer vast en waren de PCB-waarden heel laag.

Er werden 4 meetplaatsen opgestart nabij andere shredderbedrijven. Voor de nieuwe meetplaatsen in Genk en Lommel noteerden we heel lage PCB-waarden. In Gent waren de PCB-deposities veel lager op de nieuwe meetplaats, wat er lijkt op te wijzen dat de verontreiniging vooral afkomstig is van het shredderbedrijf nabij de meetplaats waar we al jaren meten. In Meulebeke waren drie meetwaarden heel laag, de vierde was iets hoger zodat verdere opvolging noodzakelijk is.

Samenvattend kunnen we stellen dat de dioxine- en PCB-depositie in heel wat regio's daalt. Dit neemt niet weg dat de drempelwaarden af en toe nog overschreden worden. De meetresultaten geven dus aan dat bedrijven aan de rand van woon- of agrarische gebieden hinder kunnen veroorzaken in aanpalende woon- of landbouwgebieden doordat de drempelwaarden niet gerespecteerd worden. De metingen nabij schrootbedrijven werden verder uitgebreid. Naast een groep van shredders met hoge PCB-waarden, stellen we vast dat er ook meetplaatsen zijn zonder hoge PCB-waarden. Dit is in bepaalde gevallen te wijten aan het uitvoeren van stofactieplannen en verstrengde acceptatieprocedures, opgelegd door de Vlaamse Milieu-inspectie. Deze maatregelen hebben immers als doel de verspreiding van stof beladen met PCB's naar de omgeving tegen te gaan. Een strikte opvolging van de dioxine- en PCB-deposities blijft dus noodzakelijk om de impact van lopende en toekomstige milieuhandhavingssacties te evalueren.